

Qualis
KVALITETSSÄKRING

Qualis Granskningsrapport

Pianots, Tamburinens &
Trombonens förskolor
Norrköping

Granskning genomförd i mars
2015 av Johan Österberg &
Susanne Bengtsson

Sammanfattning

Förskolorna Pianot, Tamburinen och Trombonen bildar tillsammans med förskolan Dragspelet den kommunala förskoleenheten Triolen i stadsdelen Klockaretorpet i södra delen av Norrköpings stad. Vår granskning omfattar de tre förstnämnda förskolorna i enheten och alltså inte Dragspelet. De tre förskolorna har tillsammans 120 barn fördelade på sju avdelningar och lika många arbetslag. Bostäderna i förskolornas upptagningsområde består av villor, radhus och flerfamiljshus. Arbetet med Qualis inleddes år 2010 och vid denna första granskning når Triolens förskolor 72 poäng och förskolan är därmed certifierad enligt Qualis kvalitetssäkringssystem, där kravet är minst 60 poäng och lägst steg 3 inom samtliga kvalitetsområden.

Barnens och föräldrarnas trygghet och den trivsamma stämningen mellan vuxna och barn speglar förskolornas inre klimat. Tillsammans med pedagogernas framgångsrika arbete med att utveckla lärmiljöerna inomhus, skapas goda förutsättningar för styrdokumentens måluppfyllelse.

Organisationen är genomarbetad och har ökat pedagogernas delaktighet och deras ansvar med fördelade uppdrag i arbetslag och tvärgrupper. Barnens delaktighet har ökat påtagligt det senaste året enligt vår bedömning men är fortfarande under utveckling. Föräldrarnas delaktighet kring förskolornas verksamhet kan och bör bli bättre, där nya former för föräldrarnas delaktighet återstår att pröva.

Arbetet med barnens språkutveckling ger goda resultat och pedagogerna har skaffat sig hög kompetens inom området. Barnens lärande i matematik och inte minst teknik har utvecklats under det senaste året. Flickornas arbete med bygg och konstruktion är välutvecklat, och vi ser överallt ett resultat av medvetet genusarbete. Fortfarande behöver natur- och miljöarbetet stärkas mer på några av förskolorna. Pedagogernas insikt om att barn lär sig på olika sätt behöver också fördjupas i hela enheten.

Det finns inom några granskningsområden märkbara skillnader i de olika avdelningarnas/förskolornas sätt att arbeta med barnens lärande. Att inom enhetens förskolor utveckla likvärdigheten i barnens utbildning bedömer vi granskare vara enhetens viktigaste förbättringsområde framöver.

En kort presentation - Triolens förskolor

Triolens förskolor Pianot, Tamburinen och Trombonen ingår tillsammans med förskolan Dragspelet i en kommunal förskoleenhet i stadsdelen Klockaretorpet. De sammanlagt fem avdelningarna tar emot 120 inskrivna barn från i huvudsak närområdet, de flesta med svenska som modersmål men med en relativt hög andel barn med annat modersmål. Pianot med 30 barn fördelade på en yngre- och en äldre barns avdelning, Myrorna och Ekorrarna, byggdes i mitten av 1970-talet i form av en radhuslänga med tre lägenheter och avsett som ett grupp- boende. Sedan år 2009 fungerar lokalen som en provisorisk förskola, som delvis ersätter den nedlagda Spinettens förskola. Tamburinen har också en yngre- och en äldre barns avdelning, Snigeln och Grodan, med sammanlagt 36 barn. Tamburinen uppfördes 1985 som ett annex till grundskolan med samma namn, renoverades under 2013 och ersätter också delvis den nedlagda förskolan

Spinetten. Trombonen är också en förskola från 1985 med idag 55 barn fördelade på två yngrebarns- och en äldre barnsgrupp, Flygplanet, Luftballongen och Raketten. Trombonen totalrenoverades år 2013. Alla tre förskolornas lokaler fungerar väl utifrån sitt syfte. Pianots lokaler är slitna och utegården liten och mycket sparsamt utrustad. Trombonens och Tamburiniens utegårdar är förhållandevis stora, välutrustade och erbjuder en god utomhus- och lek miljö. Samtliga förskolor har omedelbar närhet till skog och andra naturtyper. I upptagningsområdet finns villor, radhus och flerbilshus. Förskolorna uttalar ingen särskild profil.

Totalt arbetar 29 pedagoger, kokerska och ett måltidsbiträde under förskolechefen Monica Nyberg Dahls ledning. Förskolornas öppettider är mellan kl. 6.15 och 18.30. Efterfrågan på förskoleplatser är god i området.

Genomförande av arbetet med självvärdering och granskning

Förskolornas sju arbetslag och ledningen har före vårt besök genomfört en självvärdering av Qualis kvalitetskriterier inom elva olika områden. Ledningen har lämnat en skriftlig redovisning av hur arbetet bedrivs inom de elva områdena samt vilka utvärderings- och förbättringsmetoder förskolan använder sig av. Ledningen har även kompletterat med planer och rapporter för att belysa förskolans kvalitet. Dessutom har kvantitativa tal redovisats avseende Organisation, Kompetens och Resurs- utnyttjande. Bland de utvärderingsmetoder som förskolan har använt är Qualis enkäter till barn över tre år, föräldrar och personal. Av förskolornas barn över tre år har 70 svarat (95 procent). Alla barnens föräldrar (en förälder/barn) har erbjudits att svara på föräldraenkäten. Enkäten har besvarats av 112 föräldrar av totalt 120 vilket innebär 93 procent svarsfrekvens. Av förskolans 31 personal har 29 svarat (94 procent). Vi har tagit del av allt material i god tid innan besöket. Granskningen på plats har skett i form av att vi externa granskare har tillbringat tre dagar i förskolan. Vi har deltagit i verksamheten vid alla avdelningar och intervjuat grupper av personal och föräldrar samt ledningen.

Nedan redovisas resultatet av arbetslagens och ledningens självvärdering. Längst till höger i tabellen redovisas den bedömning som vi granskare har gjort.

Tabell 1: Självvärdering och extern värdering
Avdelning/arbetslag

Kvalitetsområde	Raketen	Luftballongen	Flygplanet	Grodan	Snigeln	Ekorra	Myrorna	Självvärdering förskolechef	Extern värdering granskare
A. Utveckling och lärande	4	6	4	5	4	4	4	3-4	4
B. Trygghet och trivsel	4	5	3	5	4	4	4	4	5
C. Barns delaktighet i läroprocessen	5	6	5	5	4	3	3	3	4
D. Arbetsätt och pedagogroll	4	5	4	5	4	4	4	3	4
E. Föräldrainflytande	5	5	5	5	3	3	3	3-4	3
F. Organisation	4	7	3	5	3	4	4	4	5
G. Styrning och ledarskap	3	7	1	5	3	6	6	3-4	4
H. Kommunikation	4	7	3	5	3	3	3	3	3
I. Kompetens	4	4	2	4	3	6	6	4	4
J. Resursutnyttjande	5	7	5	4	3	6	6	5	5
K. Image	4	7	4	4	3	4	3	2	3

Verksamhetens kvalitet inom elva områden

Utveckling och lärande

När vi kliver in i Trombonens lokaler, som är nyrenoverade från 2013, slås vi av hur väl pedagogerna har planerat och disponerat lokalerna efter barnens och verksamhetens behov. Det syns tydligt hur förskolan har utvecklat miljöerna som ett av tre uppsatta utvecklingsmål för 2014/15. Trombonen är en levande verkstad men med klar struktur kring barnens arbets- och lektytor och även kring väggdokumentationer och informationstavlor i form av digitala bildskärmar, lokala mål, projektteman, barnens olika alster m.m. Avgränsade ytor för skapande, samling, rörelse, drama, naturvetenskap, matematik, språk och konstruktion möter barnen. Genom att systematiskt dela in barnen i mindre grupper efter intresse, projekt och i viss mån ålder och mognad, lyckas pedagogerna skapa lärandemiljöer som är öppna, innehållsrika och inbjudande även på Tamburinens och i viss mån också på Pianots avdelningar (steg 1). Pianots lokaler och inte minst utegården utgör en svårare utmaning för pedagogerna vad avser stimulerande lek- och skapandemiljö.

Under vårt besök ser och hör vi hur pedagogerna stimulerar barnens lust att lära genom olika former av aktiviteter. Vi tar del av sagoberättande med dramatisering, motorisk träning i Mini-Röris, samlingar med sång, spel, barnens fria lek i självvalda aktiviteter men även i temaform och projektarbete inom tema. De olika formerna av dokumentation övertygar oss också om att barnens utforskande och lust att lära utgör grunden för den pedagogiska verksamheten (steg 1).

Handlingsplaner används för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Vi tar del av två matriser med struktur över planen och uppföljning av densamma och hör hur arbetet med planerna drivs i enhetens arbetslag med stöd av barnhälsteamet (steg 1).

Från väggdokumentationer, avdelningspärmarna, observationsprotokoll och underlag för utvecklingssamtal ser vi hur förskolorna i enheten har metoder för att följa upp och dokumentera barns allsidiga utveckling och lärande (steg 2). Dokumentationsarbetet av barnens men även av pedagogernas eget lärande är ännu ett utvecklingsområde som pedagoger och ledning lyfter fram i kvalitetsredovisningen för 2013/14, och som vi bedömer redan har resulterat i gemensamma, tydliga rutiner i hela enheten (steg 2). Kvaliteten i utförandet av metoderna är ännu något ojämn mellan förskolorna i enheten.

Vi förstår av dokumentationsformerna i form av "Handlingsplan för systematiskt kvalitetsarbete" och även i de ifyllda reflektionsmallarna att förskollärarna tar ett särskilt ansvar för det pedagogiska arbetet i förskolan. Under intervjuerna med både pedagoger och ledning beskrivs hur det särskilda ansvaret uttrycks i handling: yttersta ansvaret för planering, kvalitetsarbete och förbättringar och framför allt genom de skarpa analysavsnitten, främst på Trombonen men delvis också på de två övriga förskolorna i enheten (steg 2). "Gränsbevakare" är ett uttryck som vi kan utläsa mellan raderna.

Genom barnhälsteamet har förskolan tillgång till specialpedagogisk, medicinsk och annan särskild professionell kompetens som utnyttjas t.ex. vid upprättande av handlingsplaner,

uppföljning av planer och handledning till arbetslag och enskilda pedagoger. Det framgår under intervjuerna med personal och ledning och av ledningens skriftliga redovisning (steg 2). I alla de organiserade och spontana gruppaktiviteter som vi tar del av under vårt besök, utmanas och stimuleras barnen i sin sociala utveckling. Under fri lek, i temaarbeten, samlingar av olika slag och i hanteringen av den enda konfliktsituation som vi ser under besöket, så är pedagogerna lyhörda för hur varje situation kan utnyttjas för social träning och utveckling av barnens empatiska förmåga. Vi ser det också i flera filmavsnitt, i den rikliga fotodokumentationen och i pedagogernas reflektionsdokument (steg 3).

Den omfattande dokumentationen på väggar, i gruppärmar, på Ipad, i förskolornas digitala mappar men framför allt hur vi ser och hör att pedagogerna systematiskt arbetar aktivt med språk- och kommunikationsutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik, vittnar om att förskolorna har tagit till sig det nationella uppdraget. När barnen mäter längden, huvudomfång, midjemått mm. på sina hemifrån medtagna gosedjur, så resulterar det i ett stapeldiagram på en vägg i ateljén. Pedagogerna är medvetna om vikten av rätt ord och begrepp i rätt sammanhang, och vi ser och hör hur de i handling omsatt språkforskaren Veli Toumelas forskningsresultat.

Projekttema Jorden introducerades under slutet av hösten 2014 och utvecklas fortfarande på alla tre förskolorna. Barnens lust i lärandet finns redovisat i olika former av dokumentation och vi noterar att projektarbetet från en gemensam start utvecklats olika på de tre förskolorna. Rymden, planeterna och raketer är hetast på ett par avdelningar medan odling av egna grönsaker m m och hållbar utveckling finns på andra, och småkryp, vattnets kretslopp m m återfinns på åter andra avdelningar. Barnens intressen driver projekten framåt i olika riktningar och naturvetenskap och teknik finns i många delar (steg 3). I exemplet Saturnus på Pianot bar barnen byggt planeten i tidningspapper, tapetklister och kycklingnät. För dagen ska planeten färgsättas. P: -Vilken färg har den? B:- Orange. P:- Hur får vi orange färg? B:- Vi har ingen orange. P:- Hur gör vi då? B: - Blandar färg P: -Vilka färger ska vi pröva att blanda då? Efter fyra försök lyckas ett barn hitta rött och gult och hela gruppen blir överlycklig när det lyckas.

När vi tar del av ifyllda reflektionsprotokoll, i kvalitetsrapporterna, av väggdokumentationer, tema och gruppärmar, av digitala bildskärmar och inspelade filmsekvenser på Ipad, kan vi verifiera att förskolorna följer upp och utvecklar utbildningen kontinuerligt för att öka varje barns möjligheter till utveckling och lärande (steg 3). Vi ser i reflektionsprotokoll och i handlingsplanen för kvalitetsarbetet hur pedagogerna fortlöpande analyserar genomförandeprocesserna och resultat av temaarbeten. Föräldrarnas kommentarer i enkäten, enkätresultatet, se tabell nedan, och deras intervjuvar bekräftar vår bild.

Föräldränskat	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
8. Förskolan erbjuder en utvecklande verksamhet för mitt barn	59 %	31 %	8 %	1 %	1 %
9. I arbetet med barnens lärande har förskolan fokus på språk och kommunikation	48 %	42 %	6 %	-	4 %
10. I arbetet med barnens lärande har förskolan fokus på matematik och naturvetenskap	38 %	34 %	13 %	-	15 %

Genom att låta varje barn komma till tals i samlingar och projektarbeten, delta i olika aktiviteter kring tema och fri lek i mindre grupper, genom sitt bild- och formskapande och i sin medverkan och uppföljning av genomförda aktiviteter tillsammans med pedagogerna ser vi, hur pedagogerna lyckas stimulera och utmana varje barns utveckling och lärande (steg 4).

Konsekvent arbetar pedagogerna med att använda foton, Power Point med barnens kommentarer, läroplanscitat och barnens egna alster i avdelningarnas väggdokumentationer. Barnens formskapande, odlingslådor och byggkonstruktioner används också som dokumentationsform generell. I reflektionsprotokoll med fasta rubriker/områden beskrivs pedagogernas planering, genomförande, resultat och analyser av genomförda temaaktiviteter, men även barnens fria lek observeras och dokumenteras. Vi kan se att de observationer som görs leder till förändringar av lekmiljöerna, av barngrupperingarna, fördelning av vuxenmedverkan o.s.v. Under planeringsdagar sker samlad utvärdering och där tar förskolorna också beslut om viktiga utvecklingsområden för kommande period (steg 4).

Kommunikationen är tät mellan vuxna och barn. Pedagogerna använder Ipad-filmer och bildserier för att samtala med barnen i mindre grupper om deras eget lärande, om deras förståelse och tidigare erfarenheter men även som underlag för fortsatt arbete i exempelvis temaform. Samtliga pedagoger har genomgått en omfattande utbildning i kommunens regi kring språk och utveckling (SOL), och förskolorna är SOL- certifierade och diplomerade (steg 4). I personalenkäten instämmer 100 procent av pedagogerna helt eller till stor del att förskolorna har fokus på språk och kommunikation i alla situationer. Motsvarande resultat för fokus på matematik och naturvetenskap i arbetet med barnens lärande är 73 procent, helt eller till stor del. Fortsatt utvecklingsarbete kvarstår.

På steg 5 ska förskolan lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Här bedömer vi att det bara sker fullt ut efter kriteriets definition och mening på en av förskolorna vilket innebär att enheten inte når steg 5 fullt ut. Förskolorna ingår i den kommunala satsningen Miljöspanarna, som genomför uppdrag utdelade av kommunens Agenda 21-grupp. Källsortering, miljötema som Toaletten - spolbart/ej spolbart är exempel på inslag som Tamburinen genomför, förutom odlingar inomhus som förberedelser för senare utplantering i pallkragar på förskolans atriumgård.

Samtliga förskolor har skapat ett klimat där barnen stimuleras att lära av varandra. Det blir särskilt tydligt vid samlingar. De vuxna “springer inte i vägen” och hjälper barnen i onödan. Det kompetenta barnet är den förebild som pedagogerna oavbrutet understödjer i mötena med barnen (steg 5). I barnenkäten svarar 94 procent av barnen att det stämmer mycket bra eller stämmer att de ofta får visa vad de lärt sig.

Vi ser flera bevis på samtliga avdelningar att förskollärarna tar ett särskilt ansvar för att resultatet av dokumentation, uppföljningar och utvärderingar används för att utveckla förskolans kvalitet. Här gör några pedagoger ett föredömligt arbete helt enligt handlingsplanen för systematiskt kvalitets- arbete och också efter dokumentationsmallen för reflektion i arbetslaget. Det är dock för stor skillnad i dokumentationsarbetet mellan avdelningarna på de tre förskolorna för att steg 5 ska anses uppfyllt.

I självvärderingen placerar fem arbetslag sin förskola på steg 4, ett arbetslag placerar den på steg 5 och ett arbetslag på steg 6, medan förskolechefen placerar enheten på steg 3-4. Spridningen motsvarar den utveckling, som vi uppfattar inom de enskilda avdelningarnas och förskolornas faktiska nivå. Vi placerar förskolorna på steg 4 med motivering i texterna ovan. För att nå steg 5 behöver miljöarbetet utvecklas och förstärkas och förskollärarna vid alla tre förskolorna behöver ta ett särskilt ansvar för att resultat av dokumentation, uppföljningar och utvärderingar används för att utveckla förskolans kvalitet.

Trygghet och trivsel

Förskolornas utemiljöer upplevs som säkra med staket i rätt höjd, låsbara grindar och skydd runt gungställningar. Standarden vad gäller ytstorlek och mängden lekredskap varierar mellan förskolorna. Detta kompenserar pedagogerna delvis genom att flitigt nyttja den närliggande skogen för olika aktiviteter. Vi ser vid vårt besök att pedagogerna rör sig runt på gårdarna och får på så sätt en god överblick och kan ingripa vid olycksfall eller konflikter. Innemiljöerna upplevs som säkra och ändamålsenliga med grindar och klämskydd där det finns behov. Enheten har handlingsplaner med nedskrivna rutiner för barns säkerhet inomhus, utomhus och vid utflykter, som är kända av all personal (steg 1).

Förskolorna har förankrade metoder för att ge en god introduktion till barn och föräldrar. Introduktionssamtalet med barnets föräldrar utgår från en särskild checklista för utbyte av information, och uppföljning av barnets första tid på förskolan sker vid ett uppföljningssamtal några veckor efter avslutad introduktion. Föräldrarna bekräftar under intervjun att inskolningen fungerar bra och att den skapar förtroende för pedagogerna och deras arbete. De berättar också om att barnen sätts i fokus och att det finns en flexibilitet vad gäller inskolningens längd helt utifrån barnens individuella behov (steg 1).

Triolens förskolor har väl dokumenterade säkerhetsrutiner såsom olika handlingsplaner och rutinbeskrivningar. Exempel på dessa är Rutiner för barns säkerhet, Handlingsplan vid olyckshändelse och Handlingsplan för krissituationer (steg 1).

Vi möts på alla förskolorna av en positiv atmosfär och ser glada och trygga barn och inspirerande, medforskande pedagoger. Vi känner också att det råder en god stämning i pedagoggruppen och att trivselfaktorn är hög. Vid hämtnings- och lämningsituationer ser vi exempel på pedagogernas goda bemötande som präglas av ömsesidigt förtroende. Vi granskare känner oss varmt välkomna och vi uppfattar tydligt att förskolornas klimat präglas av trygghet och trivsel (steg 2). Resultatet av barnenkäten ger fullt stöd för våra iakttagelser.

Barnenkät	Stämmer helt	Stämmer	Stämmer inte alls
1. Jag tycker om att vara på förskolan	92 %	7 %	1 %
2. Jag är en bra kompis	93 %	7 %	-
3. Jag har någon att leka med på förskolan	92 %	7 %	1 %
4. Jag har roligt när jag leker med de andra barnen på förskolan	93 %	7 %	-
5. Jag tycker maten smakar gott på förskolan	79 %	19 %	2 %

Förskolorna delger oss sin nyligen reviderade plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen presenteras på förskolornas hemsida och sitter uppsatt i varje avdelnings hall. Under inskolningen presenteras planen för föräldrarna och under intervjun bekräftar de att de känner till den. Under intervjuerna med föräldrar och personal får vi bekräftat att pedagogerna omsätter planen i det dagliga arbetet (steg 2).

Vi ser många goda exempel på att pedagogernas gemensamma förhållningssätt och bemötande genomsyrar verksamheten. Det märks tydligt att man har enats om ett förhållningssätt där allas lika värde lyfts fram. Detta vittnar också avdelningarnas väggdokumentation om genom att synliggöra de olika nationaliteter och språk som barnen har sitt ursprung i (steg 2).

Under vårt besök ser vi engagerade och lyhörda pedagoger interagera med barnen både under styrda aktiviteter och under barnens egna val. Vid en samling på en småbarnsavdelning får vi bevittna hur en pedagog med hjälp av gitarrspel, sång och drama, fångar och bibehåller intresset hos de yngre barnen. Vid en annan samling med äldre barn dramatiserar man Bockarna Bruse. Barnen ges möjlighet att välja om man vill vara bock, troll eller publik och pedagogerna uppmuntrar barnen att delta genom att själv agera med liv och lust. Även de rikliga väggdokumentationerna vittnar om pedagogernas engagemang för verksamheten (steg 3).

Föräldraenkätenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
1. Mitt barn trivs på förskolan	77 %	19 %	3 %	1 %	-
2. Förskolan erbjuder bra mat	56 %	33 %	8 %	1 %	2 %
3. Förskolan arbetar aktivt mot diskriminering och kränkande behandling	60 %	19 %	7 %	1 %	13 %
4. Personalen engagerar sig i mitt barn	67 %	26 %	6 %	1 %	-
5. Förskolan är välstädd	56 %	38 %	5 %	1 %	-
6. Förskolan har en stimulerande utemiljö	36 %	26 %	25 %	12 %	1 %

I enkätsvaren ovan framkommer att föräldrarna är mycket positiva till påståendena som är kopplade till trygghet och trivsel. Vad gäller att förskolan har en stimulerande utemiljö avviker svaren eftersom 37 procent instämmer endast till viss del eller inte alls,

Hela enheten präglas av god stämning och öppenhet. Pedagogerna vittnar om att de har ett väl fungerande samarbete och vilja att hjälpas åt, även mellan förskolorna. Detta är något som märks tydligt vid vårt besök. Vi ser i föräldraenkäten ovan att engagemang präglar förskolan (steg 3). Vi ser även att förhållandet mellan barn och pedagoger präglas av respekt och förtroende. De få konflikter vi bevittnar tyder på att det råder ett tryggt och harmoniskt klimat på förskolorna (steg 3)

Förskolorna har flera metoder för att kontinuerligt mäta och följa upp barnens trygghet, trivsel och säkerhet. Exempel på detta är uppföljningssamtalet med föräldrar en tid efter avslutad inskolning, utvecklingssamtalet, den årliga skyddsronden, Qualisenkäten, barnobservationerna samt den goda dagliga kontakten med föräldrar, vilken föräldrarna bekräftar under intervjun (steg 3).

Förskolorna har en väl förankrad likabehandlingsplan som grund för arbetet med att förhindra diskriminering och kränkande behandling. I den skriftliga redovisningen beskriver ledningen att minsta tecken på kränkning leder till diskussion och ett aktivt arbete för att förhindra en upprepnin g. Pedagogerna har tillsammans med barnen tagit fram trivselregler för hur man ska vara mot varandra och hur man vill att det ska fungera i den gemensamma miljön. Trivselreglerna finns uppsatta på avdelningarnas väggar i hallar och vid samlingsmattor. Under de planerade aktiviteter och samlingar som vi följer, ser vi hur pedagogerna aktivt tränar turtagning, hjälpsamhet och barnens förmåga att lyssna på sina kompisar (steg 4).

Personalkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
1. Jag trivs på min arbetsplats	84 %	16 %	-	-	-
2. Barnen trivs på förskolan	80 %	17 %	-	-	3 %
3. Vi vuxna reagerar mot diskriminering och kränkande behandling bland och gentemot barnen.	84 %	13 %	3 %	-	-
4. Förhållandet mellan personal och barn kännetecknas av förtroende och ömsesidig respekt	55 %	45 %	-	-	-
5. I vår förskola har vi enats om gemensamma normer	62 %	31 %	7 %	-	-

Förskolornas gemensamma värdegrund synliggörs i visionen “Alla är lika viktiga”, som symboliseras av en gungbräda med bilder på alla barn. Denna finns uppsatt i alla tamburer och föräldrarna vittnar om att de känner väl till den. Vi ser också hur man lyfter fram de olika kulturer som är representerade på förskolorna genom flaggor, kartor och hälsningsfraser på olika språk. Pedagogerna tillhandahåller också böcker på andra språk som barnen har möjlighet att låna hem (steg 4 och 5).

Utifrån alla handlingsplaner för systematiskt kvalitetsarbete och reflektionsprotokoll som vi får ta del av, kan vi se att pedagogerna mer eller mindre regelbundet utvärderar sina metoder för att förhindra konflikter, diskriminering och kränkande behandling (steg 5).

På steg 6 ska varje barn ges utrymme att reflektera över etiska dilemman och livsfrågor i vardagen. Pedagogerna berättar att detta sker vid konfliktlösning i vardagssituationer, genom litteratur och i boksamtal. Vi upplever dock inte att alla barn ges denna möjlighet på det systematiska och varierade sätt som kriteriet avser.

I självvärderingen placerar ett arbetslag sin förskola på steg 3, fyra arbetslag på steg 4 liksom förskolechefen och två arbetslag på steg 5. Vi bedömer att Triolens förskoleenhet med viss tvekan når steg 5 och placerar den där. För att nå steg 6 behöver förskolorna hitta fler metoder, för att med tydligare systematik arbeta med att ge varje barn utrymme att reflektera över etiska dilemman och livsfrågor i vardagen.

Barns delaktighet i lärprocessen

När vi tar del av alla dokumentationer i bild, film, text och digitala mappar och observerar många slag av aktiviteter under nästan tre dagar, så kan vi verifiera att barnens intresse, förmågor och behov präglar den pedagogiska verksamhetens utformning (steg 1). Barnen tillfrågas inte bara om vad de vill göra och delta i, utan främst på vilket sätt de vill delta och med vilken grupp och pedagog. De möts hela tiden respektfullt av pedagogerna. I sagan om Bockarna Bruse får alla barn välja en funktion. Något barn vill berätta sagan, flera barn vill ta rollerna som bockar och

troll, och några vill vara publik. Alla barn deltar, alla har en funktion och vi noterar att alla barn upplever sig delaktiga i framställningen i sin självvalda roll.

Genom att barnen indelas i små grupper med en pedagog så underlättas barnens möjligheter till delaktighet. De genomtänkta miljöerna med merparten av material i barnens höjd bidrar tillsammans med de medagerande pedagogerna att hela lärmiljön skapar goda förutsättningar för barnens delaktighet. Fjolårets kvalitetsredovisning lyfte fram området barns delaktighet som ett av tre prioriterade utvecklingsområden. Vi noterar att pedagogerna hittills har lyckats väl med genomförandet, även om pedagogerna själva är blygsamma i värderingen av sina egna insatser (se enkätsvaret), (steg 1).

Personalenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Inställer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
6. Barnen är delaktiga i lärprocessen	31 %	59 %	10 %	-	-
9. Det finns en tydlig koppling mellan utvecklingssamtalet och vårt arbete med barnens utveckling och lärande	31 %	63 %	3 %	-	3 %

I pedagogernas reflektionsprotokoll läser vi hur och med vilket resultat pedagogerna följer upp arbetet med barnens delaktighet. Vi ser situationer där en pedagog tillsammans med en liten grupp barn kommenterar exempelvis ett temaarbete. Pedagogen noterar barnens idéer och synpunkter och tar med anteckningarna till arbetslagets reflektionsmöte. Qualis barnenkäter genomförs varje år och används av pedagogerna tillsammans med protokoll från barnkonferenser när barnens delaktighet utvärderas (steg 2).

Användningen av Ipad sker också medvetet ur barnens inflytandeperspektiv. Pedagogen visar några filmsekvenser och bildserier över förra veckans arbete. Barnen kommenterar, bekräftar sitt eget lärande och ger förslag på hur arbetet ska gå vidare (steg 2). De dialoger vi hör under besöket ger stöd för att barnen uppmuntras att göra egna val i sitt lärande. 96 procent av barnen (82 procent instämmer helt) instämmer att de ofta får välja vad de vill göra.

En av förskolornas nätverksgrupper arbetar kontinuerligt med att utveckla mallar och underlag för utvecklingssamtalet. I underlaget för samtalet finns rubriker som visar att varje barns lärande dokumenteras och synliggörs för barnet och föräldrarna. Vi ser framför allt i gruppärmarnas dokumentationsmaterial hur varje barn fotograferas och hur textavsnittet till bilden kompletteras med barnets tankar och kommentarer (steg 3). Barnens reella inflytande syns tydligast i de pågående temaprojekten. Projektens ibland oväntade vändningar är inte ett resultat av pedagogernas vuxenperspektiv, På Trombonen använder sig pedagogerna av bloggar för att kontinuerligt visa på förskolans arbete med barnens lärande och utveckling. I enkäten instämmer 93 procent av föräldrarna helt eller till stor del att utvecklingssamtalet bygger på dokumentation av barnets utveckling och lärande (steg 3)

Genom att följa upp temaarbeten och delar av den fria leken i observationsprotokoll, i barnintervjuer i grupp och genom den årliga barnenkäten så ges barnen möjlighet att medverka i

kvalitetsarbetet. “Jag har inga kompisar hemma, bara här på dagis”. “Du vet dom där Barbiedockorna. Det är tråkigt nu när vi inte har dom att leka med” är ett par kommentarer ur barnens senaste enkät som pedagogerna följer upp på sina reflektionsmöten (steg 3). Vi läser flera reflektionsprotokoll som visar hur pedagogerna tänker kring hur varje barn ska stimuleras att reflektera över sitt lärande. På flera avdelningar får vi följa pedagogernas sätt att, i samtal med barnen i mindre grupper kring filmer, bilder och föremål, leda barnens reflektioner kring det egna och kamraternas lärande (steg 4).

I dokumentationen av det förra projekttemat (Vatten) och det pågående (Jord) ser vi hur barnens inflytande över arbetssätt och innehåll gett de två temana bitvis helt olika inriktningar. Barnens kreativitet tillsammans med pedagogerna lyhördhet för barnens förslag har gett spännande olikheter i innehåll och arbetssätt. Vi konstaterar att barnen har ett reellt inflytande över arbetssätt och verksamhetens innehåll på samtliga tre förskolor och att pedagogerna redan kommit en god bit på väg inom det prioriterade utvecklingsområdet (steg 4).

På steg 5 ska varje barn göras medvetet om olika sätt att lära. Här återstår för förskolornas pedagoger att åskådliggöra för varandra och för barnen hur olika lärostilar gynnar det egna lärandet, när barnen görs medvetna om hur de lär sig. Under intervjuerna med pedagoger och ledning får vi bekräftat att den delen kvarstår att medvetandegöra och utveckla. Vi kan ändå se i reflektionsdokumenten på en av förskolorna att pedagogerna är på god väg att klara även detta kriterium steg 5.

På samtliga avdelningar kan vi dock följa i olika dokumentationer i pärmar, på väggar, i protokoll och från flera av våra egna observationer, att varje barn görs delaktigt i dokumentationen av sitt lärande vilket också krävs på steg 5. Barnets kommentarer finns som regel nedtecknade, ibland i form av ett kort samtal mellan pedagog och ett enskilt barn, ibland som ett resultat av en mindre grupps samtal med pedagogen.

Kriteriet på steg 6 anger att alla pedagoger ska bedriva, genom dokumentation och utvärdering, ett systematiskt arbete för att få barnen att reflektera över sitt lärande. Här har förskolorna ett fortsatt utvecklingsarbete framför sig, lite olika omfattande beroende på var respektive förskola befinner sig.

Två arbetslag placerar sin förskola på steg 3, ett arbetslag på steg 4, tre arbetslag på steg 5 och ett arbetslag på steg 6, medan förskolechefen placerar enheten i sin helhet på steg 3. Även inom detta granskningsområde beskriver den splittrade bilden, en som vi granskare uppfattar, riktig uppfattning om hur långt det egna arbetslaget kommit i sitt utvecklingsarbete. Vi placerar förskoleenheten på steg 4 och ser att barnens medvetenhet om olika lärostilar återstår att utveckla för enheten innan den når steg 5.

Arbetssätt och pedagogroll

Vid vårt besök på förskolorna noterar vi ett mångsidigt pedagogiskt material som inbjuder barnen till lek och andra aktiviteter. Materialet är tillgängligt och placerat i barnens höjd. Det mesta är nåbart även för de yngre barnen eller synligt för deras efterfrågan. Även bord och stolar

på avdelningarna är anpassade efter barnens ålder, så att barnen lätt kan sätta sig eller kliva ned på golvet. Pedagogerna beskriver att de är inspirerade av Reggio Emilias filosofi om miljön som den tredje pedagogen (steg 1).

Vi ser lekande barn under fria aktiviteter både inomhus och utomhus. Ett tydligt exempel på att leken ligger till grund för barnens lärande ser vi på en av småbarnsavdelningarna. En grupp mindre barn har vattenlek vid en balja och plaskar glatt i det ljumma vattnet. En av pedagogerna föreslår att hon ska hämta isbitar till barnen. Barnens fascination över isbitarna, som blir mindre och mindre och till sist försvinner, är påtaglig (steg 1).

Vi möter pedagoger som är lyhörda och låter barnens frågor och tankar ta plats. Utifrån "Handlingsplan för systematiskt kvalitetsarbete" kring tema Jord, och i olika reflektionsprotokoll, kan vi utläsa detta. Pedagogerna låter barnens funderingar och intresse vara vägledande och utformar verksamheten efter det. Vi ser goda exempel på medforskande pedagoger som tillsammans med barnen söker kunskap. Pedagogerna uppvisar också flexibilitet vid förändrade förutsättningar såsom ändrat barnantal eller personalnärvaro (steg 1).

På två av förskolorna ser vi välutrustade ateljéer med en mängd material för skapande verksamhet, som barnen har tillgång till på fastställda dagar i veckan eller utifrån överenskommelse mellan avdelningarnas pedagoger. Även inne på avdelningarna på alla förskolorna ser vi material för spontant skapande tillgängligt för alla, och barnen ges möjlighet att prova olika material och olika tekniker. Särskilda utrymmen för bygg och konstruktion finns också på de tre förskolorna med många typer av material som utmanar barnens kreativitet och förmåga till problemlösning. Vi ser stora och små konstruktioner som sparats för fortsatt lek vid annat tillfälle (steg 2).

Pedagogerna beskriver att deras barnsyn grundar sig på tanken om det kompetenta barnet och utformar därmed miljön för att barnen ska "kunna själv". Material i barnens höjd syftar också till att barnen ska kunna välja och själva hämta det de vill leka med. Pedagogerna arbetar medvetet för att lära barnen att ta ansvar för sig själva och för förskolans material. Vi får veta att man arbetar med så kallade "fiffiga kompisar" och uppmuntrar på så sätt barnen att hjälpas åt. Vi ser också vid måltiderna hur barnen skickar runt skålarna till varandra och lägger upp sin mat själva. Även de yngre barnen klarar detta galant. På den förskola som ligger i anslutning till skolans lokaler har man istället ett buffésystem, där barnen går fram och lägger upp sin mat som en förberedelse inför skolan (steg 2).

Förskolornas handlingsplaner för systematiskt kvalitetsarbete och reflektionsmallar ger pedagogerna möjlighet att på ett systematiskt sätt dokumentera och ompröva arbetssätt och arbetsformer. I protokollen från avdelningarnas veckovisa reflektionstid kan vi se hur man uppfyller detta under rubriker som: nulägesbeskrivning, analys och målformulering (steg 2.) Vi får under vårt besök klara intryck av att verksamheten är rolig, stimulerande och lärorik för alla barn. Vid de planerade aktiviteterna ser vi att barnen gärna vill vara delaktiga. Föräldrar bekräftar på intervjun att deras barn har roligt på förskolan, och att det är vanligt att de till och med blir ledsna när de måste gå hem. Enkätsvaren från barn, föräldrar och personal bekräftar också detta (steg 3).

Vi följer ett flertal exempel på hur barnen uppmuntras till att uttrycka sig på många olika sätt och former. Sång, musik och dramaövningar möter vi ofta på samlingar, liksom rörelse där man bland annat utgår från "Mini-röris". Olika former av skapande verksamhet, där vi också noterar den tydliga dokumentationen på väggar, i fotoramar etc. dokumenteras kontinuerligt. Flera avdelningar har arbetat med lera utifrån temat Jord och vid vårt besök ser vi hur barnen tillverkar påskkägg av gipsbindor runt ballonger, gör påskkort och formar barkbåtar (steg 3). I personalenkäten instämmer 94 procent av pedagogerna helt eller till stor del att deras arbetsätt och arbetsformer stimulerar och utmanar varje barns utveckling och lärande.

Arbetslagen dokumenterar och utvärderar arbetsätt och arbetsformer med hjälp av reflektionsmallar och handlingsplanen för systematiskt kvalitetsarbete. Detta sker regelbundet under arbetslagens reflektionstid varje vecka och följer en god struktur för utvärdering, analys och målsättning. Även i samtal med barnen och genom synpunkter från barn och föräldrar på avdelningarnas dokumentation ges man möjlighet till utvärdering (steg 3). 90 procent av pedagogerna instämmer helt eller till stor del i att de utvärderar arbetsätt och arbetsformer regelbundet i sina arbetslag.

I den skriftliga redovisningen beskrivs pedagogernas förhållningssätt med utgångspunkt i tanken om det kompetenta barnet. Pedagogerna är medforskande och ger barnen tidsutrymme att fundera kring lösningar av olika problem och frågeställningar. Vi ser också att pedagogerna har ett utforskande arbetsätt, där de bland annat inom tema- och projektarbetet söker kunskap tillsammans med barnen. I ett av protokollen för systematiskt kvalitetsarbete hittar vi ett typiskt exempel på hur detta kan gå till. Exemplet utgår från barnens fråga, vad som händer om man planterar olika saker i jorden som frön, lökar, en pinne och en köttbulle. Vi kan följa i protokollet hur barn och pedagoger tillsammans funderat på och prövat denna fråga utifrån resultatet över tid (steg 4).

Förskolorna använder sig av flera gemensamma former för pedagogisk dokumentation. Den rikliga och inspirerande väggdokumentationen i text och bild synliggör barnens lärande, utveckling och verksamhetens innehåll på ett tydligt sätt. Vi ser även exempel på olika temapärmar på avdelningarna där man samlar dokumentation utifrån bland annat tema, naturvetenskapliga experiment och teknik, matematik och miljöarbete. Pärmarna står väl synliga för både barn och föräldrar att ta del av. En av förskolorna har också en blogg och till hösten 2015 ska även de övriga förskolorna börja blogga. Vi får också ta del av de individuella dokumentationer som förskolorna har kring varje barn och som ligger till grund för utvecklingssamtalen (steg 4).

Både i förskolechefens kvalitetsredovisning och i de olika protokoll vi tar del av kan vi utläsa att utvärderingarna bidrar till den pedagogiska verksamhetens utveckling. Arbetslagens utvärderingar ligger till grund för förskolechefens årliga kvalitetsredovisning, som i sin tur utmynnar i att lokalisera viktiga utvecklingsområden, ta fram förbättringsåtgärder samt upprätta nya mål för verksamheten (steg 4).

Det första kriteriet på steg 5 anger att pedagogernas arbete med barns lärande ska präglas av en samsyn kring kunskapsbegrepp och kunskapsutveckling. Pedagogerna beskriver att man enats om en samsyn utifrån Reggio Emiliats teorier om barnens inneboende och förvärvade kompetens:

barnsynen. Vi granskare upplever dock att framför allt synen på kunskap och kunskapsutveckling behöver processas ytterligare för att förskolorna ska nå steg 5.

I självvärderingen placerar förskolechefen enheten på steg 3, fem arbetslag placerar den på steg 4 och två arbetslag på steg 5. Vi placerar förskoleenheten på steg 4. För att nå steg 5 behöver synen på kunskap och kunskapsbegreppet diskuteras ytterligare och förankras på alla nivåer.

Föräldrainflytande

Under intervjun med föräldrarna får vi bekräftat att samtliga sju närvarande föräldrar känner till att förskolan har egna mål för verksamheten vid sidan av läroplansmålen. De har fått del av målen redan vid introduktionen och får fortlöpande ta del av förskolans lokala och centrala mål vid föräldramöten på avdelningarna och på utvecklingssamtalen kring det egna barnet (steg 1).

Föräldrarnas och pedagogernas intervjusvar övertygar oss granskare också om att pedagogerna tar ansvar för att skapa en tillitsfull relation med föräldrarna. Den skriftliga redovisningen beskriver hur förskolorna arbetar för att skapa goda relationer till varje förälder. Trevligt bemötande, förståelse för föräldrarnas förväntningar och deras eventuella farhågor under inskolningen, inskolningssamtalet och uppföljningssamtalet, och kontinuerliga föräldraaktiviteter som drop-in och värfest, hör till de relationsskapande aktiviteterna. Under inskolningssamtalet går pedagogerna igenom förskolornas uppdrag, mål, vision, rutiner, säkerhet, krisplan samt likabehandlingsplanen (steg 1).

Föräldrar, pedagoger och ledning uttrycker under sina respektive intervjuer att de tycker att föräldraengagemanget är tillräckligt gott. Enkätsvaren, se tabellen nedan, övertygar dock inte oss granskare. Ändå är de flesta intervjuade föräldrar mycket nöjda med pedagogernas arbete med deras barn, och föräldrarna uttrycker stor tillit till pedagogernas kompetens och arbete. De goda, dagliga samtalen vid hämtning prisas av i stort sett hela föräldragruppen, som därmed är nöjd med sitt nuvarande inflytande. När vi borrar lite djupare kring lokalfrågan på Pianot och utomhusmiljön där, så kommer viss kritik fram och två föräldrar säger att föräldraråd kunde vara en tydlig förbättring, men att frågan inte ställts till dem. Pedagoger och ledning tycker att de bjudit till på olika sätt för att involvera föräldrarna kring det egna barnets utveckling och lärande och att föräldrarna ofta svarar: - "Vi litar på er och behöver inget större inflytande". Pedagogerna ger oss exempel på inslag som man prövat för ökat föräldraengagemang. Delaktighetsmötet är en sådan aktivitet som alla föräldrar inbjuds till. Där presenteras kvalitetsredovisningen för året liksom Qualisenkätens resultat och där ges möjlighet till att föra fram förbättringsförslag (steg 2).

I personalenkätens påstående "Jag uppmuntrar föräldrar att engagera sig i förskolans verksamhet" instämmer 34 procent helt, 45 procent till stor del och 21 procent till viss del. Vi tolkar resultatet som att området erbjuder förbättringsinsatser. Den årliga föräldraenkäten bildar tillsammans med föräldrarnas svar på frågan vid utvecklingssamtalet om ökat inflytande det sätt, som pedagogerna följer upp för att ta reda på hur föräldrarna vill engagera sig i verksamheten (steg 2).

Delaktighetsmötet utgör tillsammans med föräldrarnas synpunkter som uttrycks under utvecklings- samtalen och Qualisenkätens resultat, förskolornas sätt att ge föräldrarna möjlighet att delta i kvalitetsarbetet (steg 2). På varje avdelning finns en förslagslåda för föräldrarna att lägga i sina förslag. Den utnyttjas sparsamt enligt pedagogerna.

Framför allt under utvecklingssamtalen men även i den dagliga tamburkontakten känner föräldrarna att förskolans pedagoger samverkar med föräldrarna kring barnets utveckling och lärande (steg 3).

Föräldraenkätenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
11. Jag får vara med och påverka hur förskolan arbetar med mitt barns utveckling och lärande	26 %	37 %	25 %	7 %	5 %
12. Jag har möjlighet att vara delaktig i förskolans utvärdering och förbättring av verksamheten	29 %	34 %	25 %	5 %	7 %

På det avdelningsvisa föräldramötet, där Qualisenkätens resultat med föräldrarnas skriftliga kommentarer presenteras som ett bildspel i Power Point-format, följer en efterföljande diskussion med föräldrarna i mindre grupper om resultatet (steg 3).

Förskolornas forum för samråd med föräldrarna utgörs enligt den skriftliga redovisningen av inskolnings- och uppföljningssamtalen liksom under föräldramöten och handlingsplansmöten. Föräldrarna bekräftar den bilden under intervjun. Förskolan har forum för samråd med sina föräldrar (steg 3).

Trombonens avdelningar har fått fart på sitt bloggande till sina föräldragrupper som ett nytt sätt att kontinuerligt informera föräldrarna om verksamheten och barnens utveckling och lärande. Vi tar del av några bloggar och ser att de lämnar färsk information till föräldrar och ökar därmed möjligheterna för föräldrarna att fortlöpande kommentera, tillfråga pedagogerna och lägga fram sina förslag till förbättringar. Vi ser att övriga förskolor inte har fått igång blogginstrumentet och bedömer att metoderna för att göra föräldrarna delaktiga i barnens utveckling inte utvärderas och utvecklas kontinuerligt på samtliga avdelningar i enheten, vilket krävs för steg 4.

I självvärderingen placerar tre arbetslag sin förskola på steg 3, medan fyra arbetslag placerar den på steg 5 och förskolechefen placerar förskolorna på steg 3-4. Vi placerar förskolorna på steg 3 och bedömer att förskolorna har goda möjligheter att snabbt utveckla föräldrainsflytandet och föräldraengagemanget, så att de snart kan nå både steg 4 och 5.

Organisation

Trombonens, Tamburinens och Pianots förskolor ingår i en gemensam organisation under förskole- chefens ledning. I organisationen ingår ytterligare en förskola som inte omfattas av granskningen. Förskolorna har en gemensam ledningsgrupp som består av förskolechef samt

pedagoger från samtliga förskolor. Alla pedagoger är delaktiga i olika arbetsgrupper och nätverk som ansvarar för olika verksamhetsområden. Protokoll från dessa grupper läggs ut på det interna nätet så att övriga pedagoger kan ta del av vad som diskuterats och eventuellt beslutats (steg 1).

Trombonens förskola är indelad i tre avdelningar. Tamburinen och Pianot i två avdelningar vardera. Avdelningarna är uppbyggda kring barns ålder i yngre respektive äldre barnsgrupper. Varje avdelning delar i sin tur upp barnen i mindre grupper under den dagliga verksamheten utifrån ålder, behov och intresse (steg 2).

I den skriftliga redovisningen beskriver förskolechefen hur hon följer upp sin organisation, vilket också bekräftas under intervjuer med personal och ledningsgrupp. Förskolechefen är sammankallande och deltar i olika mötesformer såsom ledningsgrupp, nätverk, likabehandlingsgrupp, barnhälsoteam, krisgrupp, samverkansråd med flera. Även vid individuella möten såsom medarbetarsamtal och lönesamtal följer förskolechefen upp sin organisation (steg 2).

Förskolorna har ett väl fungerande beslutssystem med en tydlig arbetsgång, som ger varje medarbetare möjlighet till inflytande och ansvar för att medverka i olika beslutsprocesser. De olika arbetsgruppernas och nätverkens möten bestäms utifrån ett i förväg fastställt kalendarium - ett årshjul. Kallelse, dagordning och protokoll skickas ut till samtliga medarbetare för att alla ska ges möjlighet att lämna tankar och synpunkter till sin representant i respektive grupp. Ledningsgruppen har beslutanderätt men förskolechefen är den som är ytterst ansvarig för beslutet. Dagliga frågor i verksamheten lyfts på morgonmötet, där en pedagog från varje avdelning deltar (steg 3).

Förskolorna har som tidigare beskrivits utformade och förankrade uppdrag på flera nivåer. Alla pedagoger har olika ansvarsområden både på den egna förskolan och i enheten. Exempel på dessa är ledningsgrupp, arbetsgrupp för grundverksamhet, likabehandlingsgrupp, utvecklingssamtalsgrupp, inköpsgrupp, kulturombud, brandombud med flera (steg 3).

Under intervjuerna med personal och ledningsgrupp får vi bekräftat att förskolorna har en effektiv mötesstruktur som främjar dialog. Dagordning inför mötena och protokoll som alla kan ta del av bekräftar också att man har en god mötesstruktur. Personalens enkätresultat ger ytterligare bevis för detta (steg 3).

Tabell 2: Sjukfrånvaro

Kvalitetsområde Organisation	Triolens förskolor år 2013	Genomsnitt i Norr- köping år 2013	Genomsnitt i riket år 2013 enligt SKL*/Skolverket
Total sjukfrånvaro per år	3,9 %	9,5 %	5,9 %

*Sveriges Kommuner och
Landsting

Sjukfrånvaron är klart lägre i Triolens förskolor än på kommunens övriga förskolor i genomsnitt.

Att Triolens förskoleenhet har en väl fungerande organisation i arbetslag och ledning som garanterar en god daglig verksamhet får vi bekräftat i förskolechefens kvalitetsredovisning och i

arbetslagens reflektionsprotokoll och handlingsplan för systematiskt kvalitetsarbete. Genom våra samtal med pedagogerna får vi också stöd för att förskolorna har en väl fungerande organisation. Personalenkätens och föräldraenkätens resultat ger också stöd för denna uppfattning (steg 4). 85 procent av föräldrarna instämmer helt eller till stor del i påståendet att ”Förskolan har en väl fungerande organisation”.

Tabell 3: Antal inskrivna barn per årsarbetare, andel barn 0-3 år

Kvalitetsområde Organisation	Triolens förskolor år 2013	Genomsnitt i Norrköping år 2013	Genomsnitt i riket år 2013 enligt Skolverket
Andel barn 0-3 år	38 %	37,7 %	55 %
Antal inskrivna barn per årsarbetare	6,0 %	5,6	5,3

Triolens förskolor har en lägre personaltäthet i barngrupperna än både kommunen och riket i övrigt.

Personalenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
13. Förskolan har en bra mötesstruktur	48 %	38 %	11 %	-	3 %
14. Förskolan har en väl fungerande organisation	48 %	45 %	3 %	-	3 %
15. Mitt arbetslag fungerar väl	76 %	21 %	3 %	-	-
16. I mitt arbetslag har vi förmåga att prioritera och fördela arbetsuppgifter	76 %	24 %		-	-

Utifrån den skriftliga redovisningen framgår att förskolornas organisation och mötesstruktur utvärderas kontinuerligt. Det sker bland annat under arbetslagens reflektionstid varje vecka, på husmöten, personalmöten, under medarbetarsamtal och på särskilda utvärderingsdagar. Vi kan även utifrån ansvarsgruppernas protokoll följa att detta sker regelbundet (steg 4).

Arbetslagen tar fullt ansvar för att stödja varje barns lärande och utveckling bland annat genom att barnhälsateamet träffas en gång per termin och diskuterar varje barn. Utifrån ett väl utvecklat och förankrat material för utvecklingssamtal kartlägger pedagogerna barnets utveckling och lärande inför samtal med dess föräldrar. Barnets ansvarspedagog har det övergripande ansvaret för att just detta barn dokumenteras och följs upp. Man använder sig också av TRAS - tidig registrering av språkutveckling - vid behov (steg 5).

Pedagogerna berättar att de på sina avdelningar har olika ansvarsområden delvis utifrån kompetens och intresse. I arbetslagens reflektionsprotokoll och protokoll för systematiskt kvalitetsarbete kan vi tydligt se hur man prioriterar och delar upp arbetsuppgifterna mellan sig (steg 5).

Vi bedömer att förskolan har lagt grunden för en organisation som stödjer utveckling och som är på väg att utvecklas med sitt uppdrag. Strukturkvaliteten finns där redan, medan processkvaliteten (kvaliteten på genomförandet av tagna beslut och fastställda planer) inte har landat i hela enheten. Trombonens förskola uppfyller enligt vår bedömning kriteriets högt ställda krav men inte förskoleenheten i sin helhet. Därför når Triolen i dagsläget inte steg 6.

I självvärderingen placerar två arbetslag sin förskola på steg 3, tre arbetslag liksom förskolechefen på steg 4, ett arbetslag på steg 5 och ett arbetslag på steg 7. Utifrån våra intryck och iakttagelser i verksamheten, samt alla regelbundet förda handlingsplaner och protokoll, blir vi övertygade om att enheten har en strukturerad och väl fungerande organisation. Vi placerar därför förskoleenheten på steg 5. För att nå steg 6 krävs en mer konsekvent efterlevnad av rutiner och planer mot uppställda mål på samtliga tre förskolor.

Styrning och ledarskap

Förskolornas egna prioriterade verksamhetsmål för arbetsåret 2014/15 är ett resultat av utvärderingen av föregående verksamhetsår 2013/14. De tre prioriterade målen är:

- barnens delaktighet i lärprocesserna
- dokumentationen av lärprocesserna
- organisation med betoning på årshjul för kvalitetsarbetet och olika gruppmöten (steg 1).

Pedagogerna känner till förskolans egna prioriterade verksamhetsmål och vi kan verifiera att höstens utvecklingsarbete till stora delar har varit framgångsrikt. Kvaliteten i dokumentationer av skilda slag har tagit rejäla kliv framåt, barnens delaktighet är på god väg att uppfylla ställda krav och årshjulet för organisationen med betoning på mötesplatser och uppdrag till arbetslagen, tvärgrupper och nätverk har blivit märkbart förbättrade (steg 1).

Kvalitetsarbetet startade redan under år 2010 när Qualis kvalitetssäkringssystem lanserades i kommunen och är idag etablerat med fasta inslag i den "Handlingsplan för systematiskt kvalitetsarbete" som tagits fram som ett fungerande verktyg. Vi ser det särskilt väl utvecklat i Trombonens förskola, men det är under genomförande även på Tamburinen och Pianot (steg 1). Vi får under intervjun klart för oss att föräldrarna känner till förskolans egna prioriterade verksamhetsmål. "Vi kan dom inte innantill men vi har sett och hört dom och vet var dom finns att läsa", säger en av föräldrarna. Vi känner att visionen "Alla är lika viktiga" sitter lika starkt hos föräldrarna som hos pedagogerna (steg 2). I enkäten svarar 74 procent av föräldrarna att det stämmer helt eller till stor del att de känner till förskolans mål.

Arbetslagens reflektionstid har varannan vecka fokus på pedagogisk planering och reflektion av genomförd verksamhet. Som underlag använder sig pedagogerna oftast av sina förda anteckningar i reflektionsprotokoll, observationsscheman, Ipad-filmer, temapärmar och barnens alster. Samlad utvärdering görs på särskilda planerings- och utvärderingsdagar när alla pedagoger och ledning möts (steg 2).

Vi känner påtagligt av det goda arbetsklimatet som råder på de tre förskolorna. Både barnens agerande och beteende och pedagogernas eget är glatt, otvunget och respektfyllt. Ledarskapet i arbetslagen, i tvärgrupper som nätverksgrupper och uppdragsgrupper med annat övergripande ansvar som t.ex. samrådsgruppen och inköpsgruppen, är tydligt, öppet och tillgängligt, liksom förskolechefens eget (steg 2). Enkätresultaten, se tabell nedan, bekräftar vår känsla.

Förskolechefen följer upp ledarskapet och dess klimat på medarbetarsamtalen och genom Qualis självvärderingsmall.

Pedagogerna i varje arbetslag har formulerat sitt eget kontrakt som beskriver hur man ska bemöta varandra och hjälpas åt i arbetet med att utveckla sin verksamhet vidare mot styrdokumentens uppsatta mål. Kontrakten bidrar till att pedagogerna har tagit till sig ett ledarskap på alla nivåer som bidrar till att skapa förståelse och delaktighet. Varje arbetslag har sin lagledare och alla pedagogers deltagande i arbetsgrupper av olika slag bidrar till att delaktigheten är hög (steg 3).

Personalenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
17. Jag känner mig sedd och får återkoppling av ledningen	17 %	59 %	21 %	-	3 %
19. I vår förskola har vi gemensamma mål som är tydliga	55 %	42 %	3 %	-	-
20. Vi utvärderar kontinuerligt den pedagogiska verksamheten	69 %	21 %	3 %	-	7 %
21. Jag känner mig delaktig i förskolans utveckling och systematiska kvalitetsarbete	48 %	45 %	7 %	-	-
22. Förskolans ledning är öppen och tillgänglig i sitt ledarskap	38 %	42 %	17 %	-	3 %
23. Förskolans ledning driver aktivt förskolans utveckling	52 %	42 %	3 %	-	3 %
24. I mitt arbetslag har vi gemensam syn på uppdraget	66 %	31 %	3 %	-	-

I den skriftliga redovisningen beskriver förskolechefen hur hon planerar tillsammans med ledningsgruppen. Hon deltar i alla nätverksgrupper och arbetsgrupper och finns regelbundet ute i verksamheten. Genom medarbetarsamtalet bekräftar pedagogerna i intervjun att de ser och hör att deras förskolechef, är tydligt införstådd med hur verksamheten utvecklas i alla delar.

Förskolechefen berättar att hon läser samtliga protokoll som ska finnas på det interna nätverket samma vecka som mötet ägt rum. Med tillgänglig information arbetar förskolechefen sedan vidare i olika grupperingar (samrådsgrupp och ledningsgrupp) för att utveckla verksamheten mot målen (steg 3).

Vi kan verifiera, när vi läser arbetslagens kvalitetsprotokoll, handlingsplanerna för det systematiska kvalitetsarbetet, nätverksprotokollen, kvalitetsredovisningen från verksamhetsåret 2013/14, och hör intervjuvärderna hos pedagoger och ledningsgrupp, att förskolorna har

fungerande mål och utvärdering på alla nivåer som ligger till grund för fortsatt utveckling (steg 4).

Organisationen är klar och tydlig i enheten liksom ansvarsfördelningen mellan pedagogerna i deras grunduppdrag och särskilda ansvarsuppdrag. Pedagogernas mötesplatser och mötesdagordning med riktade uppdrag och beslutspunkter ger struktur och vägledning åt ledarskapet på alla nivåer. Förut- sättningarna för ett strategiskt ledarskap på alla nivåer är goda och tillämpningen överlag god (steg 4).

Nätverksgrupper med representation från samtliga förskolor i enheten finns för:

- barns delaktighet i läroprocesserna
- kommunikation och språkutveckling
- pedagogisk dokumentation
- teknik/NO: bygg och konstruktion, med betoning på flickornas delaktighet

I nätverksgrupperna används aktuell litteratur för att stödja fortsatt utveckling detta läsår: "Lyssnandets och seendets villkor", "Pedagogisk dokumentation" och "Bygg och konstruktion" är exempel på litteratur för året. Förskolans arbetsgrupper ansvarar för särskilda uppgifter att inom sina respektive områden remittera förslag till förbättringar till arbetslagen och ledningsgruppen. Vi förstår också av pedagogernas svar under intervjun att förskolechefen uppmuntrar dem att pröva sina förslag och samtidigt observera resultatet av gjorda förändringar (steg 4).

Ett tydligt ledarskap för lärandet i alla delar av verksamheten innebär krav på att alla pedagoger ser skillnad på att göra och att lära. Kriteriet på steg 5 innebär också att ledarskapet på alla nivåer lyckas skapa förståelse för uppdraget med eller utan krav på förändring hos samtliga pedagoger. Här finns för stora skillnader mellan förskolorna i enheten för att kriteriet ska anses vara uppfyllt.

Självvärderingen ger en splittrad bild. Ett arbetslag placerar förskolan på steg 1, två arbetslag placerar den på steg 3, ett lag på steg 5, två lag på steg 6 och ett arbetslag placerar den på steg 7. Förskole- chefen placerar förskolenheten på steg 3- 4. Vi bedömer att förskolorna sammantaget når steg 4. För att nå steg 5 krävs att ledarskapet blir tydligare med avseende på alla pedagogers förståelse för uppdraget, så att efterlevnaden av tagna beslut kan avläsas i hela enheten.

Kommunikation

Vid inträffade händelser och uppkomna behov informeras vårdnadshavarna i första hand av personalen och vid behov av förskolechefen. Förskolorna använder sig av särskilda handlingsplaner för olycksfall och krissituationer för att utreda allvarligare händelser. Den vardagliga kommunikationen sker vid hämtning och lämning, samt utskick via mejl i form av informationsbrev och månadsbrev. En avdelning använder sig också av en blogg för att nå ut med information till sina föräldrar. Daglig intern information mellan personalen delas på morgonmöten eller via meddelandeböcker (steg 1).

Förskolorna använder sig av en skriftlig klagomålsrutin för att ta emot och hantera klagomål. Den ger stegvis vägledning i hur förskolorna hanterar synpunkter och klagomål från exempelvis vårdnads- havare och myndigheter. Det finns också möjlighet för föräldrar att lämna synpunkter över kommunens hemsida (steg 1).

Förskolechefen skickar varje vecka ut ett digitalt veckobrev till alla anställda. Veckobrevet innehåller förskolechefens agenda och annan information som rör verksamheten. Information, kunskaper och erfarenheter delas mellan personal under morgonmöten, husmöten, personalmöten, på nätverks- gruppernas möten samt reflektionstid. Protokoll skrivs vid alla möten och delges all personal. I enkätsvaren, se tabell nedan, kan vi utläsa att 87 procent av personalen instämmer helt eller till stor del att förskolan har metoder för att sprida information, kunskaper och erfarenheter (steg 2).

Personalenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
25. Förskolan har metoder för att sprida information, kunskaper och erfarenheter	42 %	45 %	10 %	-	3 %
26. Vi som arbetar på förskolan har en förtroendefull kommunikation	72 %	21 %	7 %	-	-
27. Vi har en etablerad kommunikation med socialtjänst, myndigheter och närsamhället i övrigt	31 %	42 %	10 %	3 %	14 %

Rutiner finns för samarbetet med berörda grundskolor i form av en plan för övergång från förskola till förskoleklass. Pedagoger från förskolan kallas till skolan innan överlämning, för att gå igenom placeringslistor och fastställa datum för inskolningsbesöken i skolan. Pedagoger från förskoleklass besöker även barnen på deras förskola inför övergången. En särskild plan finns för överlämning av barn med särskilda behov (steg 2).

På utvecklingssamtal och föräldramöten får föräldrarna god och kontinuerlig information som berör deras barn. Föräldrarna får även muntlig information vid daglig lämning och hämtning, via mejl, vägg- dokumentation, anslag i tambur och blogg. Under intervjun med föräldrarna bekräftar de också att de får god och kontinuerlig information på sina förskolor, och 80 procent av föräldrarna instämmer helt eller till stor del i att de får god och kontinuerlig information om vad som händer på förskolan (steg 3).

Vid vårt besök känner vi tydligt att det råder ett internt och externt samtalsklimat som är öppet och förtroendefullt. Personalen säger under intervjun att "vi känner varandra väl". Även personalens enkätsvar vittnar om att man har en förtroendefull kommunikation och 93 procent instämmer helt eller till stor del att så är fallet. Om att detta, tillsammans med den arbetsglädje och det engagemang vi möter, bidrar till det positiva klimatet råder ingen tvekan. Vi ser också hur pedagogerna tar sig tid för barn och föräldrar vid lämning och hämtning och på så sätt underhåller ett öppet och förtroendefullt externt klimat (steg 3).

Vi bedömer av det vi observerar, hör under intervjuer och läser från olika datorer på förskolorna att förskolorna i lite olika utsträckning använder modern teknik för att förbättra service och kommunikation internt och externt ett av kriterierna på steg 4. 79 procent av föräldrarna instämmer helt eller till stor del i att förskolorna använder sig av modern teknik för att informera om sin verksamhet.

För några år sedan hade förskolorna en fungerande pedagogisk samverkan med grundskolorna i Klockaretorpet. Vi hör att såväl ledning som pedagoger saknar den tidigare goda samverkan och dialogen mellan skolformerna och dess pedagoger. Förskolechefen berättar att hon tillsammans med sin kollega och med de två rektorerna i området har planer att på nytt etablera en pedagogisk samverkan mellan skolformerna. För närvarande finns det ingen sådan, varför förskolorna inte når steg 4.

I självvärderingen placerar fyra arbetslag liksom förskolechefen sin förskola på steg 3, ett arbetslag på steg 4, ett arbetslag på steg 5 och ett arbetslag på steg 7. Vi väljer att placera förskoleenheten på steg 3. För att nå högre steg krävs att användandet av modern teknik för service och kommunikation utvecklas jämnare i hela enheten, och framför allt att en fungerande pedagogisk samverkan återupprättas med grundskolan i området.

Kompetens

På förskolorna har samtliga anställda medarbetare (100 procent) utbildning för arbete med barn, antingen som barnskötare, grundskollärare eller förskollärare (steg 1). Successivt ersätts även grundskollärarna med examinerade förskollärare.

Förskolan har en plan för introduktion av nyanställda (steg 1). Planen innehåller syftet med introduktionen av den nyanställda med tilldelad mentor, och ett individuellt upplägg för hela introduktionen. I övrigt finns en checklista med programpunkter för hela introduktionsperioden med angivande av vad som ska genomföras, vem som är ansvarig och datum för genomförande (steg 1). I programmet ingår en halvdag med introduktion i arbetslaget (teambuilding) där också arbetslagets kontrakt formuleras.

Vi tar del av en översikt över genomförd kompetensutveckling för varje pedagog under perioden 2014 och 2015. En plan inkl. översikt finns för varje anställd pedagog i enheten. Förskolechefen uppger att kompetensutvecklingen tas upp vid medarbetarsamtalet och hon kommer överens med varje medarbetare om vilken individuell utbildning som ska prioriteras. Vi kan se att genomförd och planerad kompetensutveckling är kopplad till individernas och verksamhetens behov (steg 2).

Vi får också bekräftat i enhetens kvalitetsredovisning från 2013/14 att kompetensutvecklingen som genomförts och som planeras framöver, bygger på utvärderingen av tidigare års erfarenheter kring verksamhetens utveckling. Gemensamma planer för kommande verksamhetsår finns delvis noterade. Tillsammans med den egna enhetens kartlagda behov läggs sedan förvaltningens prioritering av planerade utbildningar (steg 3). Vi är osäkra på om varje medarbetare har en egen kompetens- utvecklingsplan som bygger på kartläggning av de egna, individuella behoven.

Förskolechefen uppger att hon har sådana planer för varje pedagog, men enkätsvaren i personalenkäten berättar att pedagogerna själva är osäkra på den punkten.

Personalenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
28. Kompetensutveckling har hög prioritet i vår förskola	28 %	44 %	28 %	-	-
29. Kompetensutvecklingen utgår ifrån förskolans, arbetslagens och individens behov	20 %	28 %	45 %	-	7 %
30. Det finns en plan för min kompetensutveckling	3 %	41 %	28 %	7 %	21 %

Under kalenderåret 2014 avsattes 1951 kr/pedagog för kompetensutveckling, vilket vi bedömer är goda resurser för såväl gemensam som individuell kompetensutveckling (steg 3).

Av den skriftliga redovisningen framgår att uppföljning och tillämpning av genomförda kompetens- utvecklingsinsatser görs regelbundet i nätverksgrupper, i arbetslagen och på de månatliga personal- mötena. Pedagogerna bekräftar att det oftast sker som planerat (steg 4).

För innevarande verksamhetsår (2014/15) har 59 procent av pedagogerna pedagogisk högskoleutbildning. Motsvarande andel i Norrköping kommun är 64,7 procent, att jämföras med genomsnittet i riket år 2013, som var 53,4 procent (steg 4).

Tabell 4: Andel medarbetare med pedagogisk högskoleexamen och andel medarbetare med annan utbildning för arbete med barn.

Kvalitetsområde Kompetens	Triolens förskolor 2013	Genomsnitt i Norrköpings kommun 2013	Genomsnitt i riket 2013 enligt Skolverket
Andel medarbetare med pedagogisk högskoleexamen	64,4 %	62,4 %	53,4 %
Andel medarbetare med annan utbildning för arbete med barn	35,6 %	36,9 %	40,2 %

Pedagogerna och förskolechefen uppger att kontinuiteten i personalgruppen är förhållandevis god för hela enheten. Genom att byta ut grundskollärare mot förskollärare har det senaste året inneburit en viss omsättning på personal. Omsättningen är dock inte högre än att föräldrarna uttrycker sin nöjdhet över den goda kontinuiteten i personalen under intervjun. En förälder säger att hen är imponerad över hur väl komponerade arbetslagen verkar vara i enhetens organisation, och att vikariefrågan ofta löses på ett för barnen och verksamheten bra sätt. Tidigare anställda och numera pensionerade pedagoger återkommer i rollen som vikarier, vilket särskilt uppskattas av föräldrarna och troligtvis även av barnen (steg 4).

I avsaknad av en långsiktig kompetensutvecklingsplan, och med beaktande av pedagogernas enkätsvar kring de tre frågeställningarna avseende kompetensutvecklingen, kan vi inte styrka att kompetensutvecklingen är grundad på utvärderingar med koppling till förskolans långsiktiga utveckling. Därför når Triolens förskolor inte steg 5 i Qualistrappan.

I självvärderingen placerar ett arbetslag sin förskola på steg 2, ett arbetslag på steg 3, tre arbetslag på steg 4, två arbetslag på steg 6 och förskolechefen placerar förskolorna på steg 4. Vi placerar också förskolorna på steg 4. För att nå steg 5 behöver förskolorna skriva fram en långsiktig plan för utveckling av de tre förskolornas åtskilda behov av kompetensutveckling med hänsyn taget till vars och ens pedagogs personliga behov av kompetensutveckling. Förskolan behöver också hitta framgångsrika metoder för att rekrytera personal på lång sikt för att nå steg 5.

Resursutnyttjande

Förskoleenhetens budget läggs utifrån beräknat antal barn i verksamheten och förskolechefen kontrollerar budgeten varje månad i det ekonomiska systemet Web-Fokus. Uppföljning sker också en gång per kvartal utifrån ett underlag från ekonomen på förvaltningen (steg 1).

Förskolans resultat för år 2014 är + 178 tkr, se tabell nedan, vilket innebär att förskolan har en ekonomi i balans (steg 2). Totalkostnaden per barn är lägre än genomsnittet såväl i Norrköping som i riket.

Tabell 5: Kostnader och nettoresultat

Område Kostnad per barn	Triolens förskolor år 2013	Genomsnitt i Norrköpings kommun år 2013	Genomsnitt i riket år 2013 enligt Skolverket
Totalkostnad per barn	104 319 kr	114 100 kr	129 700 kr
Totalkostnad exklusive lokaler	98 736 kr	94 100 kr	111 000 kr
Personalkostnadens andel	73,8 %	71 %	72,9 %
Nettoresultat vid senaste bokslut	178 000 kr	-----	-----

Totalkostnaden per barn är lägre än för genomsnittet i såväl Norrköping som i riket. Förskolechefen träffar ekonomen fyra gånger per år och stämmer av prognoser över budget och utfall. Vid dessa tillfällen görs även justeringar utifrån dagsläget och vad man vet om framtiden. Förskolechefen har även regelbundna träffar med placeringsassistent, där hon ser över prognoser för kommande platsbehov. Enhetens särskilda inköpsgrupp planerar gemensamma inköp (steg 2). Enheten har tydliga metoder för att skapa delaktighet i ekonomin. På ledningsgruppsmöten och i samverkansrådet är budget en stående punkt på dagordningen och på personalmötet informeras personalen om budgetläget och prognos en gång per termin. Pedagogerna bekräftar i intervjun att de känner sig väl insatta i förskolans ekonomi och att de har ett medvetet tänk kring vikarieanskaffning och alla former av inköp. I enkätsvaren ser vi att 76 procent av pedagogerna

instämmer helt eller till stor del att de känner till hur förskolan använder sina resurser (steg 3). Utifrån barngruppernas storlek och sammansättning och med hänsyn taget till barn i behov av särskilt stöd, varierar pedagogtättheten på förskolorna (steg 3).

Med utgångspunkt i förskolornas årshjul och i halvårskalendariet kan vi se att förskolechefen säkerställer att tid, stöd och resurser finns för det systematiska kvalitetsarbetet. Vi ser en tydlig organisation för hur arbetslagen och de olika arbetsgrupperna medges tid för reflektion och diskussion kring förskolornas kvalitetsarbete utifrån givna frågeställningar (steg 3 och 4).

I enheten finns en inköpsgrupp som hanterar förskolornas inköp. Material roterar mellan förskolorna för att utnyttja befintliga resurser maximalt. Det råder en hög medvetenhet kring bemanningsfrågor hos pedagogerna och de har ett väl förankrat samarbete mellan avdelningarna för att hålla nere vikariekostnaderna. Samarbetet mellan förskolorna under sommar och jul bidrar också till en effektiv resurshantering. Köket på Trombonen lagar mat även till Pianots förskola och kokerskan har eget budgetansvar (steg 4).

Verksamhetens innehåll och arbetssätt utvärderas två gånger per år och man ser årligen över ansvarsfördelning av arbetsuppgifter, rutiner och gruppering av barn och personal. Under personalmöten avsätts också tid för diskussioner kring kvalitetssäkring, vilket vi kan se av regelbundet förda protokoll (steg 4).

Vi bedömer att enhetens resursutnyttjande tillämpas effektivt i alla delar av verksamheten. Pedagogernas delaktighet och medvetenhet kring förskolans ekonomiarbete beskrivs tydligt i den skriftliga redovisningen samt synliggörs i övriga dokumentationer. Ekonomen på distriktet bedömer att de ekonomiska förutsättningarna för enheten är svåra och förvånas över att enheten detta till trots klarar en budget i balans (steg 5).

På steg 6 ska insatta resurser utnyttjas väl och leda till hög måluppfyllelse i det nationella uppdraget. Enheten når lägst steg 4 inom granskningsområdena Utveckling och lärande, Trygghet och trivsel och Barns delaktighet i läroprocessen, men det samlade intrycket över hela enheten ger inte stöd för en hög måluppfyllelse i det nationella uppdraget. Vi tycker oss se att resurserna utnyttjas väl, men bedömer att måluppfyllelsen kan stärkas först när samtliga tre förskolor fullt ut omsätter sina utformade planer, riktlinjer och rutiner i arbetet med barnen.

I självvärderingen placerar ett arbetslag sin förskola på steg 3, ett arbetslag på steg 4, två arbetslag liksom förskolechefen på steg 5, två arbetslag på steg 6 och ett arbetslag på steg 7. Vi placerar förskoleenheten på steg 5. För att nå steg 6 behöver alla tre förskolorna belysa och förtydliga sambandet mellan insatta resurser och uppdragets måluppfyllelse.

Image

Pedagogernas professionella och vänliga bemötande av barn och föräldrar och deras sätt att arbeta med barnens utveckling och lärande är enligt pedagoger och ledning förskolornas viktigaste insats för att påverka sin image. Lockande lekmiljöer inom- och utomhus, tät kommunikation dagligen vid hämtning och lämning av barnen, bloggen på Trombonen,

månadsbrev på mejl och en väl fungerande inskolningsmodell bidrar ytterligare till förskolornas image (steg 1).

Pedagogernas förhållningssätt, som på ett övertygande sätt speglar visionen om allas lika värde, uppskattas av föräldrarna. Alla avdelningar bidrar på lite olika sätt till att imagen stärks. Det vittnar föräldrarna om under intervjun. Kocken i Trombonens kök (som lagar maten till Trombonen och Pianot) tillagar en av barn, föräldrar och pedagoger mycket uppskattad kost och vi granskare har lätt för att instämma. Pedagogerna talar väl om sina förskolor och känner stolthet över förskolorna och sitt eget arbete (steg 2).

Genom den årliga Qualisenkäten och det efterföljande delaktighetsmötet med föräldrarna har förskolorna regelbunden kontroll av den egna imagen. Under utvecklingssamtalen tillfrågas föräldrarna systematiskt om sin uppfattning om förskolans image. Pedagogerna och ledningen följer upp insamlade intryck och synpunkter under sina utvärderings- och planeringsdagar (steg 2).

Förskolornas hemsidor, informationsfoldrar, månadsmejl till föräldrar, Trombonens bloggar med svarsfunktion och studiebesök från Familjecentralens föräldragrupper, informerar förskolorna om sin verksamhet (steg 3).

Föräldraenkätenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
17. Förskolan har ett gott rykte	60 %	22 %	7 %	3 %	8 %
18. Jag kan rekommendera mina vänner att placera sina barn i vår förskola	74 %	17 %	8 %	1 %	-
19. Jag är nöjd med mitt barns förskola	75 %	16 %	7 %	2 %	-

Personalenkät	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
32. Vår förskola har ett gott rykte	53 %	34 %	3 %	-	10 %
33. Jag rekommenderar föräldrar att placera sina barn i vår förskola	80 %	17 %	3 %	-	-
34. Jag är nöjd med vår förskola	76 %	24 %	-	-	-

Vi hör under intervjuerna och kan utläsa i enkäternas resultat, se tabeller ovan, att såväl föräldrar som pedagoger och ledning tycker att förskolornas image är god och att den speglar den faktiska verksamheten (steg 3). Vi delar den uppfattningen och anar samtidigt under intervjusamtalen att nöjdheten gjort förskolorna något passiva i det imageskapande arbetet. Med många barn i upptagningsområdets köer så saknar vi på åtminstone en av förskolorna hos pedagogerna insikten om, att image är en färskvara som kräver ständig uppmärksamhet och uppföljning.

Föräldrarna säger i intervjun att man inte riktigt vet vilken image förskolorna har, men att man inte har hört något negativt om förskolorna. Vi bedömer att förskolorna för att nå steg 4 behöver hitta fler former för att kontinuerligt utvärdera och stärka sin image, för att vara säkra på vilka intryck som verksamheten ger hos föräldrar och allmänhet.

Även här ger resultatet av självvärderingen en splittrad bild. Förskolechefen placerar förskolornas image på steg 2, två arbetslag placerar den på steg 3, fyra arbetslag bedömer att den ligger på steg 4 och ett arbetslag placerar förskolan på steg 7. Vi placerar förskolorna på steg 3 och bedömer att förskolorna behöver förtydliga hur verksamheten arbetar för att nå hög måluppfyllelse i det nationella uppdraget. Metoderna för att kontinuerligt utvärdera och förbättra sin image kan även de utvecklas mera. Föräldrarnas förväntningar kan med fördel överträffas. Då når förskolorna snabbt steg 4 och 5.

Slutomdöme

Engagemang, varmt umgängesklimat mellan vuxna och barn och god struktur i välutvecklade lärmiljöer kännetecknar Triolens förskolenhet. De tre förskolorna i enheten har framgångsrikt utvecklat sitt arbete med barnens språk- och kommunikationsutveckling och påbörjat ett medvetet arbete med lärmiljöerna och med dokumentationsformerna. Organisationen ger gott stöd för fortsatt kvalitetsutveckling och med sina planer, lokala mål, riktlinjer och rutiner har förskolorna lagt grunden för ett systematiskt kvalitetsarbete. Kvaliteten är jämn och god och gör att Triolens förskolor vid sin första granskning når 72 poäng och är därmed certifierade enligt Qualis kvalitetssäkringssystem där kravet är minst 60 poäng totalt och lägst steg 3 inom samtliga kvalitetsområden.

Kvalitetsområden där enheten kommit längst och som kan fortsättas att utvecklas vidare:

- **Utveckling och lärande:** Medvetet och systematiskt arbete sker med barnens språkutveckling, och i deras lärande inom matematik, teknik och i viss mån naturvetenskap. Miljöarbetet är välutvecklat på Tamburinen och kan utvecklas mer på övriga förskolor.
- **Trygghet och trivsel:** Förskolorna har hög trivselfaktor med vänligt bemötande i alla mänskliga mötesituationer vi observerar eller får oss beskrivna.
- **Resursutnyttjande:** Förskolornas strukturkvalitet är hög och organisationen ger goda möjligheter för fortsatt gott kvalitetsarbete. Den höga graden av delaktighet hos personalen ger på sikt ännu bättre resultat i uppfyllelsen av målen i det nationella uppdraget.
- **Organisation:** Årets utvecklingsinsats för att utveckla organisationen har redan burit frukt. När organisationen satt sig om ytterligare något år är förutsättningarna goda för att förskoleenheten ska kunna nå de högsta stegen i Qualistrappan.

Följande kvalitetsområden som enheten i första hand behöver arbeta vidare med:

- **Barns delaktighet i lärprocessen:** När varje barn blir medvetet om hur det kan lära sig på olika sätt och vilket sätt som fungerar bäst för barnet, så ökar förutsättningarna för både barnets delaktighet i och ansvar för sitt eget lärande.
- **Föräldrainflytande:** Former för föräldrarnas inflytande i förskolornas verksamhet och kvalitetsarbete finns men kan utnyttjas bättre. Här finns hög utvecklingspotential och plats för fler nya metoder att pröva i samråd med föräldrarna.
- **Kommunikation:** Den Interna kommunikationen fungerar väl. Extern kommunikation med föräldrar bör kunna få en jämnare och högre kvalitet. Pedagogisk samverkan med grundskolan, t.ex. kring kunskapsbegrepp och kunskapssyn, bedömer vi vara ett viktigt utvecklingsområde.
- **Image:** Förskolornas image är god. Pedagogernas och ledningens arbete med att bevaka sin image och utveckla metoderna för att följa upp den och utveckla den vidare kan och bör förbättras. God tillströmning av barn i dagsläget är ingen självklarhet över tid.

Förskolenhetens viktigaste förbättringsbehov ligger i att öka likvärdigheten mellan de tre förskolorna. De goda exemplen som finns inom varje granskningsområde visar på, om de vore likvärdigt utvecklade på samtliga avdelningar, en förskoleenhet med hög kvalitet. Förankringen av de nya, utvecklade metoderna, dokumentationsinstrumenten och rutinerna på samtliga avdelningar är ledningens viktigaste uppdrag vid sidan om pågående utvecklingsinsatser. Här spelar en långsiktig kompetens- utvecklingsplan på enhets-, arbetslags- och inte minst individnivå en viktig roll.

Avslutningsvis vill vi tacka alla barn, pedagoger, föräldrar och ledning för deras tillmötesgående och vänliga bemötande som på flera sätt har underlättat vårt arbete med att se förskolornas kvalitéer och förbättringsområden.

Norrtälje 2015-04-28

Malmö 2015-04-28

Johan Österberg

Susanne Weikel Bengtsson

Bilaga: Sammanställning av poäng.

Qualisgranskning förskola - poängmatrix

Förskola	Pianots, Tamburinens & Trombonens förskolor
-----------------	---

Kvalitetsområden		Faktor	Steg							Poäng	
			1	2	3	4	5	6	7		
A	Utveckling och lärande	3				x					12
B	Trygghet och trivsel	2						x			10
C	Delaktighet i lärprocessen	2				x					8
D	Arbetsätt och pedagogroll	2				x					8
E	Föräldrainflytande	2			x						6
F	Organisation	1						x			5
G	Styrning och ledarskap	2				x					8
H	Kommunikation	1			x						3
I	Kompetens	1				x					4
J	Resursutnyttjande	1						x			5
K	Image	1			x						3

Poängsammanställning		Villkor
Pianots, Tamburinens & Trombonens förskolor	72	
Certifiering - lägst	60	Alla kvalitetsområden steg 3 eller högre
Maxpoäng	126	